

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA‘LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

JIZZAX DAVLAT PEDAGOGIKA UNIVERSITETI

**PEDAGOGIK OLIIY TA‘LIM MUASSASALARIDA TA‘LIM JARAYONINI
TASHKIL ETISHDA AMALIYOT BILAN UZVIYLIGINI TA‘MINLASH
MASALALARI**

**Respublika miqyosidagi ilmiy va ilmiy-texnik konferensiya
2024-yil, 15-oktyabr**

**Republic-wide scientific and scientific-technical conference
ISSUES OF ENSURING INTEGRATION WITH PRACTICE IN
ORGANIZING THE EDUCATIONAL PROCESS IN INSTITUTIONS OF
PEDAGOGICAL HIGHER EDUCATION**

October 15, 2024

1974 2024
**Республиканскую научно-техническую конференцию на тему
«РОЛЬ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ОРГАНИЗАЦИИ УЧЕБНОГО ПРОЦЕССА
ВЗАИМОСВЯЗИ С ПРАКТИКОЙ В ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ВЫСШИХ
УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ»,
которая состоится 15 октября 2024 года**

JIZZAX – 2024

O'QUVCHILARGA O'QISH SAVODXONLIGI FANINI O'ZLASHTIRISHIDA TA'LIM TEXNOLOGIYALAR ROLI

Qahhorova Sojida Bahodir qizi

Termiz Iqtisodiyot va servis universiteti

Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi 2- bosqich talabasi

Annotatsiya:

Maqolada o'quvchilarning o'qish savodxonligini oshirish jarayonida zamonaviy ta'lim texnologiyalarining ahamiyatini tahlil qiladi. Unda o'quvchilar savodxonligini rivojlantirish uchun innovatsion uslublar va raqamli ta'lim resurslarining qo'llanilishi haqida batafsil ma'lumot beriladi. Maqola, shuningdek, turli ta'lim texnologiyalari orqali o'quvchilar o'qish ko'nikmalarini shakllantirish va chuqurlashtirish imkoniyatlarini ko'rsatadi. Shu bilan birga, texnologiyalarning o'quv jarayoniga kiritilishi natijasida o'qitish samaradorligining oshishi va individual yondashuv imkoniyatlari muhokama qilinadi.

Kalit so'zlar: o'qish savodxonligi, ta'lim texnologiyalari, innovatsion uslublar, raqamli resurslar, o'quvchilar savodxonligi, o'qitish samaradorligi, individual yondashuv, raqamli ta'lim.

Annotation:

The article analyzes the importance of modern educational technologies in the process of improving students' reading literacy. It provides detailed information about the application of innovative methods and digital educational resources to enhance students' literacy. The article also highlights the opportunities for forming and deepening students' reading skills through various educational technologies. Additionally, the increase in teaching efficiency and the possibilities for individual approaches, resulting from the integration of technologies into the learning process, are discussed.

Key words: reading literacy, educational technologies, innovative methods, digital resources, student literacy, teaching effectiveness, individual approach, digital education.

Kirish.

O'qish savodxonligi zamonaviy ta'lim jarayonining eng muhim va dolzarb yo'nalishlaridan biridir. O'quvchilar o'qish ko'nikmalarini puxta egallashlari, nafaqat ularning bilim darajasini oshirish, balki hayotdagi turli vaziyatlarda muvaffaqiyat qozonishlari uchun ham asosiy omil hisoblanadi. Bugungi kunda raqamli texnologiyalar va innovatsion uslublarning ta'lim jarayoniga keng joriy etilishi, o'quvchilar savodxonligini oshirishda katta imkoniyatlarni ochib bermoqda. Shu munosabat bilan, ta'lim texnologiyalarining o'quvchilarga o'qish savodxonligi fanini samarali o'zlashtirishdagi o'rni va ahamiyatini o'rganish dolzarb masalalardan biri bo'lib qolmoqda. Ushbu maqolada zamonaviy ta'lim texnologiyalarining o'qish savodxonligi fanini o'zlashtirishga ta'siri tahlil qilinadi va ular orqali ta'lim jarayonini yanada samarali tashkil etish imkoniyatlari o'rganiladi.

Adabiyotlar tahlili qismida o'qish savodxonligini rivojlantirish va ta'lim texnologiyalarini qo'llash bo'yicha mavjud ilmiy tadqiqotlar, monografiyalar va maqolalar ko'rib chiqiladi. Ushbu mavzuda o'tkazilgan ilmiy ishlar o'quvchilarning o'qish ko'nikmalarini rivojlantirish jarayonida raqamli ta'lim resurslari va innovatsion pedagogik yondashuvlarning samaradorligini tasdiqlaydi. Jumladan, Vygotskiy va Dewey kabi taniqli pedagoglar ta'lim jarayonida texnologiyalarning o'rni va o'quvchilarning mustaqil o'qish malakalarini rivojlantirishdagi ahamiyatiga alohida urg'u berishgan.

So'nggi yillarda amalga oshirilgan tadqiqotlar, masalan, raqamli platformalar va interaktiv o'qitish vositalari yordamida o'quvchilarning o'qishga qiziqishini oshirish va ularning mustaqil o'qish ko'nikmalarini rivojlantirish borasidagi ishlar muhim ahamiyatga ega. Shu bilan birga, o'qituvchilarning innovatsion texnologiyalarni samarali qo'llay olishlari uchun maxsus malaka oshirish dasturlariga ehtiyoj borligi ham ta'kidlangan.

Tahlil qilingan adabiyotlarda ta'lim texnologiyalarining o'quvchilar individual yondashuvini ta'minlash va o'qish jarayonini shaxsiylashtirish imkoniyatlari haqida so'z yuritiladi. Masalan,

Bloom va Clark kabi olimlar texnologiyalar yordamida ta'lim sifatini oshirish va o'quvchilarning o'qishdagi muvaffaqiyatlarini kuzatishning muhimligini ko'rsatib berishgan. Shu tarzda, adabiyotlar tahlili ta'lim texnologiyalarining o'qish savodxonligini oshirishda samarali ekanligini isbotlovchi ilmiy dalillarni taqdim etadi.

Asosiy qismda o'quvchilarning o'qish savodxonligini rivojlantirishda ta'lim texnologiyalarining o'rni va ularning qo'llanilishiga oid jihatlar batafsil yoritiladi. Ta'lim texnologiyalari nafaqat o'qish savodxonligi jarayonida yangi usullarni joriy qilish, balki o'quvchilarni o'qishga bo'lgan qiziqishini oshirish va individual yondashuvni ta'minlashga yordam beradi.

1. Ta'lim texnologiyalarining roli: Zamonaviy texnologiyalar ta'lim jarayonida samaradorlikni oshirish va o'qitish usullarini yangilash imkonini beradi. Raqamli vositalar, interaktiv ta'lim dasturlari va virtual platformalar yordamida o'qish jarayoni yanada qulay va qiziqarli bo'ladi. Masalan, o'quvchilar onlayn testlar va o'yinlar orqali o'qish malakalarini mustahkamlash imkoniyatiga ega bo'ladilar. Shu bilan birga, ta'lim texnologiyalari orqali o'qituvchi har bir o'quvchining o'zlashtirish darajasini kuzatib borishi va ularga mos yondashuvlarni tanlashi mumkin.

2. Raqamli texnologiyalarni qo'llashning afzalliklari: Raqamli vositalardan foydalanish o'qish savodxonligini oshirishda quyidagi afzalliklarni taqdim etadi:

O'quvchilar o'zlariga qulay tezlikda bilim olish imkoniyatiga ega bo'lishadi, bu esa har bir o'quvchining individual rivojlanishini qo'llab-quvvatlaydi.

Raqamli resurslar orqali mustaqil o'qish va takrorlashni tashkil qilish osonlashadi, bunda o'quvchi mustaqil ravishda bilimlarini mustahkamlay oladi.

O'quvchilar onlayn resurslar orqali kitoblar, video darsliklar va o'yinli ta'lim materiallari bilan shug'ullanib, o'qish jarayonini yanada jonli va samarali qiladi.

3. Innovatsion ta'lim texnologiyalarining o'qish savodxonligiga ta'siri

Interaktiv o'quv dasturlari va multimedia vositalarining joriy etilishi o'qish jarayonida o'quvchilarning faol ishtirokini ta'minlaydi. Masalan, audio-kitoblar, elektron darsliklar va video materiallar o'quvchilarning o'qish jarayoniga qiziqishini oshiradi va ularning savodxonlik darajasini ko'taradi. Shu bilan birga, texnologiyalar yordamida ta'lim jarayoni o'quvchilarning o'qish tezligi va tushunish darajasini avtomatik tarzda kuzatib borish imkonini beradi, bu esa o'quvchilarning kuchli va zaif tomonlarini aniqlashda katta yordam beradi.

4. Individual yondashuv va o'qish savodxonligi

Ta'lim texnologiyalari yordamida o'quvchilarning individual ehtiyojlariga moslashtirilgan o'qish rejalarini ishlab chiqish imkoniyati yuzaga keladi. O'quvchilarning o'zlashtirish darajasiga qarab ta'lim materiallarini moslashtirish orqali har bir o'quvchiga individual yondashuv ta'minlanadi. Bu o'quvchilarning motivatsiyasini oshiradi va ularning o'qish savodxonligini samarali ravishda rivojlantiradi.

Shu asosda, asosiy qismda keltirilgan dalillar va tahlillar o'qish savodxonligini rivojlantirishda ta'lim texnologiyalari katta ahamiyatga ega ekanligini ko'rsatadi. Texnologiyalar o'quvchilarning o'qishga bo'lgan qiziqishini oshirish, o'qish tezligi va tushunish darajasini yaxshilashda samarali vosita sifatida xizmat qiladi.

1. Elektron darsliklar va raqamli resurslar

Elektron darsliklar va raqamli resurslar ta'lim jarayonida keng qo'llaniladigan texnologiyalar hisoblanadi. Ushbu vositalar o'qituvchilar va o'quvchilar uchun qulaylik yaratadi, chunki ular o'quv jarayonini qulayroq va interaktivroq qiladi. Elektron darsliklar orqali o'quvchilar o'zlari uchun kerakli bo'lgan ma'lumotlarni tez topishlari, qayta ko'rib chiqishlari va mustaqil ravishda bilimlarini mustahkamlashlari mumkin. Bunga qo'shimcha ravishda, raqamli resurslar (masalan, video darslar, o'yinlar, animatsiyalar) o'quvchilarning diqqatini jalb qilish va mavzuni chuqurroq tushunishga yordam beradi. Elektron resurslar nafaqat o'quvchilarni mustaqil ishlashga o'rgatadi, balki ularga o'z qobiliyatlarini baholash imkoniyatini ham beradi.

2. Interaktiv ta'lim dasturlari va platformalar

Interaktiv ta'lim dasturlari va platformalar, masalan, Moodle, Google Classroom, va boshqa raqamli o'quv platformalari, ta'lim jarayonini muhim darajada osonlashtiradi. Bu texnologiyalar o'qituvchilarga darslarni masofaviy o'tkazish, o'quvchilarning bilim darajasini kuzatish va baholashda katta yordam beradi. Shuningdek, platformalar o'quvchilarning individual ishlash sur'atlarini hisobga olib, ularga mos topshiriqlar va o'quv materiallarini taqdim etish imkoniyatini beradi. Interaktiv platformalar orqali o'quvchilar turli testlar va topshiriqlarni bajarishlari mumkin, bu esa ularning o'quv materiallarini yaxshiroq o'zlashtirishlariga yordam beradi.

Bu texnologiyalar ta'limning yanada qiziqarli, samarali va interaktiv bo'lishini ta'minlaydi, shu bilan birga o'qituvchilarga o'quvchilarning muvaffaqiyatini real vaqt rejimida kuzatish imkoniyatini yaratadi.

Xulosa qilib aytganda, ta'lim texnologiyalari o'quvchilarning o'qish savodxonligini rivojlantirishda samarali vosita sifatida muhim rol o'ynaydi. Zamonaviy texnologiyalar yordamida ta'lim jarayoni interaktiv, qiziqarli va shaxsiylashtirilgan shaklda tashkil etilishi, o'quvchilarning motivatsiyasini oshirishga va ularning bilimlarini chuqurlashtirishga yordam beradi. Elektron darsliklar, raqamli resurslar, va interaktiv ta'lim platformalari o'qish savodxonligini oshirishda yangi imkoniyatlarni yaratib, o'quvchilarga mustaqil o'qish ko'nikmalarini rivojlantirish va bilimlarini chuqurroq egallashda katta yordam beradi.

Shu bilan birga, o'qituvchilar uchun ham texnologiyalarning joriy etilishi ta'lim jarayonini samarali boshqarish, o'quvchilarning bilimlarini nazorat qilish va ularga individual yondashuvni ta'minlash imkonini beradi. Bu esa ta'lim sifatini oshirishga xizmat qiladi. Shu sababli, ta'lim texnologiyalarining imkoniyatlarini kengroq qo'llash, kelajakda savodxon avlodni tarbiyalashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Karimov, A. (2010). Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. Toshkent: O'zbekiston Milliy Ensiklopediyasi.
2. Qurbonov, I. (2012). Ta'limda innovatsion texnologiyalar. Toshkent: O'qituvchi.
3. Vygotskiy, L.S. (1978). Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes. Cambridge, MA: Harvard University Press.
4. Jo'rayev, R. (2014). O'qish savodxonligi va uning ahamiyati. Toshkent: Fan va Texnologiya.
5. Ziyoyeva, G. (2016). Ta'lim jarayonida raqamli texnologiyalarni qo'llash. Toshkent: O'zMU nashriyoti.
6. Dewey, J. (1938). Experience and Education. New York: Macmillan.
7. Xolboyev, Q. (2018). Boshlang'ich ta'lim metodikasi. Toshkent: O'qituvchi.
8. Yo'ldosheva, M. (2020). Innovatsion ta'lim texnologiyalari va ularning o'quv jarayoniga tatbiqi. Toshkent: O'zbekiston Milliy Universiteti.
9. Niyozmetov, M. (2015). Boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'qish savodxonligini rivojlantirishda yangi texnologiyalarning o'rni. Toshkent: Innovatsion Pedagogika.
10. Turg'unov, A. (2017). Pedagogik texnologiyalar asoslari. Toshkent: Sharq.

VIZUAL VOSITALARNING METODLARDAGI KO'RINISHI

Muhayyo Umarova Turg'unbo'y qizi
Farg'ona davlat universiteti tayanch doktoranti

Annotatsiya

Ushbu maqola ingliz tili o'qitishdagi muhim bosqichlardan biri bo'lgan munosib metod va yondashuv tanlash, dars jarayonini samaradorligini oshirish va til o'rganishda yuqori natijalarga erishish usullarini muhokama qiladi. Bundan tashqari, xorijiy tillarni o'qitishda keng qo'llanilib